

Lieneke Dijkzeul

De stille zonde

Anthos | Amsterdam

I

Het lichaam was volmaakt ontspannen, alsof het sliep. Het lag min of meer op de rechterzij, het linkerbeen half opgetrokken, steunend op de knie, het rechter gestrekt. Het hoofd rustte op de lichtgebogen rechterarm, de linkerarm op de heup, de hand raakte de vloer vlak voor de buik.

Het was de ideale slaaphouding voor een hoogzwangere vrouw. Maar hier betrof het het lichaam van een man.

Het maakte een verzorgde indruk; de haren, iets te lang in de nek, waren dik, licht golvend, zilvergrijs en pas gewassen, de nagels kort geknipt en gepolijst, de zegelring aan de linker ringvinger was van zware kwaliteit.

Het was geen jong lichaam, zelfs bijna te oud om nog middelbaar te worden genoemd, maar het was goed geconserveerd en modieus gekleed in een antracietgrijs pak met een fijn krijtstreepje, een lichtblauw overhemd en een das met zilveren stipjes die de kleur van de haren accentueerden.

De schoenen waren verkeerd: bruin, te grof en met sportief stiksel. Een wandelschoen. De sokken klopten weer wel. Niet zwart – buschauffeurs dragen zwarte sokken – maar effen donkergrijs. De linker broekspijp was omhoog geschoven, zodat boven de sok een deel van de kuit zichtbaar was, bleek en bedekt met donkere haren.

Het blote been bedierf de kracht en autoriteit die het lichaam uitstraalde. Het gaf het iets kwetsbaars, bijna obsceens, en als de eigenaar ervan zichzelf had kunnen zien, had hij ongetwijfeld de pijp naar beneden getrokken. Hij zou zijn opgestaan, de broek hebben afgeklopt, zijn das hebben rechtgetrokken en zijn handen gewas-

sen. Hij zou een controlerende blik in de spiegel hebben geworpen en een kam door zijn haren hebben gehaald. Al zou hij met de kam niet de deuk in de rechterslaap hebben kunnen verbergen, noch de kapotte huid.

Het zou hem geërgerd hebben dat hij zo onhandig in de weg had gelegen, vlak voor de deur, zodat niemand naar binnen kon.

Maar het hinderde niet. Zoals de zaken er nu voor stonden, deed het er niet toe. En er was niemand die naar binnen wilde. Er was ook nog niemand die hem miste.

Eva zag Irene staan zodra ze het perron op liep. Ze herkende haar onmiddellijk; handen in de zakken, de riem van een uitpuilende tas over haar schouder. Haar haren waren opgestoken in een losse knot en de voorpanden van haar jas hingen ongelijk, alsof hij scheef was dichtgeknoopt.

Instinctief deed Eva een stap naar achteren. Moest het nu al? Hoe is het met jou en wat doe je tegenwoordig? En daarna de ongemakkelijke stilte en het zoeken naar een onderwerp. Ze had toch met de auto moeten gaan. Raampjes dicht, radio aan, de gordel om die haar stevig op haar plaats hield. Toen vermande ze zich. Ze had dit zelf gewild, ze had zich hierop voorbereid. Ze tikte Irene op de schouder.

‘Irene Daalhuizen, *I presume?*’

Heel even was er de verwarring, maar direct daarna werden er twee handen op haar schouders gelegd. ‘Eva!’

Ze werd driemaal gekust. ‘Je bent niets veranderd!’

‘Jij ook niet.’ Eva maakte de bovenste knoop van Irenes jas los en duwde hem door het goede knoopsgat.

Het was het juiste gebaar. Irenes lach schalde over het perron. Gehoorzaam corrigeerde ze de andere knopen.

‘Ik zag je opeens het schoolplein affietsen, met je tas al half naast de bagagedrager,’ zei Eva verontschuldigend.

‘En knijpers aan mijn broekspijpen.’ Met iets van spijt bekeek Irene de overslanke gestalte tegenover haar, het donkere haar dat glad op de schouders lag, de goed zittende broek, het vleugje lip-gloss, het gezicht dat geen verdere make-up nodig had. ‘Toen ik van huis ging, was ik ervan overtuigd dat ik er goed uitzag.’

‘Dat doe je ook.’

Irene streek over haar heupen. ‘De wetten van de zwaartekracht hebben zich inmiddels bewezen. Na drie kinderen lubber ik definitief.’

‘Drie!’

‘En een hond. Maar die is gekocht. En een man, natuurlijk.’

‘Ook gekocht?’ Eva glimlachte.

‘In feite wel,’ zei Irene schaamteloos. ‘Zoals alle mannen. Wat heerlijk je te zien! Daar komt de metro.’

‘Je ziet er blij uit.’ Eva bestudeerde Irene, die tegenover haar zat. ‘Tevreden.’

‘Gezapig, bedoel je.’ Irene trok de klem uit haar haren, haalde achtereenvolgens een Duplo-poppetje, een half afgekloven appel, een doos tissues en een gestreepte kindersok uit haar tas voor ze de kam vond die ze zocht. ‘Deze tas is als de doos van Pandora, hij zou gesloten moeten blijven. En wat deed en doe jij?’

‘Psychologie gestudeerd, maar om de verkeerde redenen, dus afgehaakt. Nu heb ik een baan en een kind.’

‘Maar niet de bijbehorende man?’

‘Nee. Dat werkte niet.’

Irenes blik werd behoedzaam. Dit was glad ijs. Ze stopte de kam terug en ritste de tas dicht. ‘Ik begrijp ook niet dat het bij ons wel werkt. Je weet hoe ik ben. Volgens de wetten der logica had Joost al lang met de noorderzon vertrokken moeten zijn, samen met een blonde stoot die alles heeft wat ik niet heb.’

‘De wetten zitten er bij jou nog goed in.’

‘Een voorwerp, geheel of gedeeltelijk ondergedompeld in een vloeistof...’

Ze lachten.

Eva bewoog haar schouders. Iets van de spanning vloeide weg. Dit was een goede oefening voor straks. En het ging beter dan ze had durven hopen. Al was Irene altijd gemakkelijk in de omgang geweest. Een ongecompliceerde, nuchtere meid.

‘Heb jij een baan?’

‘Twee, vier en vijf,’ zei Irene. ‘Dus nee. Al zou het kunnen als ik

per se zou willen. Maar gek genoeg wil ik niet. En luiheid is het niet, ik heb m'n handen vol aan die drie ettertjes. Blijkbaar heb ik er op dit moment geen behoefte aan mijn neus buiten de deur te steken, al durf ik dat op verjaardagen en personeelsfeestjes van het bedrijf van Joost niet te bekennen. Daar leg ik uit dat ik me aan het verdiepen ben in de creativiteit die ik in me voel bruisen.'

'En dan?'

'Dan knikt iedereen en denkt er het zijne van. Wist je dat Lantingh dood is?'

Achter dat frivole masker school fijngevoeligheid.

'Nee,' zei Eva dankbaar. 'Dat wist ik niet. Ik had hem graag verteld dat het enige dat ik me nog herinner...'

'De Slag bij Nieuwpoort is,' vulde Irene aan. 'Hartaanval, een paar maanden geleden. Bob vertelde het. Hij was nog maar pas met pensioen. Kasje gebouwd in zijn tuin, hij wilde fuchsia's gaan kweken. Misschien zijn die hem fataal geworden.'

Dit was de toon die Eva herkende. 'Hoe gaat het met Bob? Zie je die regelmatig?'

'Hij is fotograaf geworden, zoals hij van plan was. Ik liep hem een paar weken geleden puur toevallig tegen het lijf. Hij heeft nog steeds lang haar.'

'En kistjes?'

'En kistjes. Hij is helemaal de fotograaf die het gaat maken zodra hij de juiste opdracht krijgt. Hij vroeg nog naar je.'

'Ik doe hem straks de groeten wel zelf.'

Irene lachte en stond op. 'Als je er echt naartoe wilt, moet je nu uitstappen.'

Er zat een vlek op de rug van haar jas, precies tussen de schouders, en de zoom hing op twee plaatsen los. Wat was ze vertrouwd, dacht Eva. In stem, in gebaren, de scherpgetekende cupidoboog van haar bovenlip, de manier waarop ze wegkeek als ze nadacht. Alsof er geen dertien jaar verstreken waren. Misschien waren de anderen ook zo herkenbaar, zo zichzelf gebleven. Misschien was zij de enige die veranderd was, of in ieder geval had willen veranderen.

‘Ik begrijp niet waarom ik niet mee mag,’ zei Mariëlle. ‘En dan ook nog op zaterdag! We hadden naar de kroeg kunnen gaan, of winkelen. Of eerst winkelen en dan naar de kroeg.’

Ze bekeek haar nagels. Op de rechter wijsvinger bladderde de lak. Die nieuwe topcoat was niet zo goed als je voor die prijs mocht verwachten. Ze liet haar duim langs de nagel glijden. Een scheurtje ook nog. *So much* voor de manicure.

‘Begin nou niet weer,’ zei David verveeld. ‘Wat zou je daar moeten doen? Je kent er niemand. Ik zou ook niet met jou mee gewild hebben. Naar een reünie ga je alleen.’

‘En daarna hadden we ergens kunnen gaan eten,’ zei Mariëlle. ‘Hoewel, als jij daar niet al te lang blijft rondhangen, kan dat misschien alsnog. We zouden naar die nieuwe thai kunnen gaan. Volgens Cis is hij oké.’ Ze boog haar hoofd tussen haar knieën om onder de bank te kunnen kijken, pakte een tas en rommelde erin, op zoek naar een vijl.

David dronk zijn glas leeg en zette het met een scherpe tik op de tafel. ‘Ik weet niet hoe lang ik daar blijf rondhangen. Dat hangt ervan af wie er allemaal zijn en hoe gezellig het is.’

Ze prikte de vijl in zijn richting. ‘Nooit gedacht dat ik jou nog eens het woord gezellig zou horen gebruiken. Jij haat gezelligheid.’

‘Ga met Cis naar de thai.’ Hij stond op. ‘En haal dan meteen eindelijk dat pak op bij de stomerij. Het hangt er al een week.’

Einde gesprek. Einde weekend. Mariëlle gooide de vijl in de tas en schoof die met haar voet terug onder de bank. ‘Ik denk dat ik met Cis ga winkelen én kroegen én eten.’

‘Ga vooral je gang.’ Hij stond al in de hal.

Een reünie. Wie ging er in godsnaam naar een reünie? Mannen van het type witte-sokken-met-sandalen, en die ontmoetten daar dan de klasgenotes die nog steeds het voorgeschreven studentenstaartje hadden, al waren ze daar intussen te oud voor.

Ze weifelde tussen de lage strakke spijkerbroek en de nieuwe witlinnen zomerbroek, comfortabel wijd en met diepe zakken, zodat je je sleutels niet verloor en ze ook nog kon terugvinden als je aangeschoten voor je deur stond.

Ze hees zich in de spijkerbroek en keek in de spiegel. Hij ging er alleen naartoe omdat het iets was wat hij nog nooit had gedaan. Hij zou terugkomen met sarcastische verhalen over de burgerlijkheid van zijn oud-klasgenoten. Aan zijn observatievermogen mankeerde niets. Toen ze hem pas kende, had ze hem bewonderd om zijn vileine imitaties.

Ze draaide zich opzij en trok haar buik in. Kon die broek nog? Natuurlijk kon hij nog. Ze zou er zelfs het zwarte naveltruitje boven kunnen dragen. Maar het voelde niet prettig.

Ze stroopte de broek af, gooide hem op het bed en schoot in de witte. Hier kon het zwarte truitje ook bij. Misschien stond het zelfs nog beter. Ze trok haar shirt uit, duwde een schouderbandje opzij en bekeek de striem die het had achtergelaten. Vreemd dat beha's het eerst gingen knellen. Ze haakte de beha los en wreef hard over haar jeukende tepels. Zo'n kind zat in je buik, daar hadden je borsten toch nog niets mee te maken? Hoewel, kind; een klompje cellen, ondefinieerbaar, nog niets menselijks aan. Maar wel verdomd snel groeiend. Nu al was het klompje een aantal malen groter dan een paar weken geleden.

Uit de la koos ze een nieuwe beha. Ooit een miskoop, want te groot gekocht. Nu paste hij precies. Ze zou het David moeten vertellen, ze had het hem allang moeten vertellen.

Ze ging op de spijkerbroek zitten, peuterde aan de gerafelde nagel en vroeg zich af waarom ze tientallen euro's uitgaf aan nagels die nooit zouden worden zoals ze het graag zou willen. Ze zou haar geld beter kunnen besteden, baby's waren duur.

In een opwelling liep ze naar de badkamer om het schaaftje te halen. Weg met die roofdierklauwen. Ze knipte de nagels zo kort dat haar vingertoppen vreemd bloot aanvoelden. Tevreden bekeek ze haar handen. Verpleegstershanden. Praktische handen.

In de kamer rinkelde de telefoon. David zou het niet zijn. David maakte nooit ruzies goed, dat liet hij aan haar over. Ze luisterde tot het geluid ophield. Toen stond ze op, trok het zwarte truitje aan en pakte haar tas en sleutels.

‘Ga je je omkleden, Robert? Het is tijd.’

Robert Declèr keek naar zijn zandkleurige broek en ruitjes-hemd. ‘Eigenlijk zie ik niet in waarom ik niet zo zou gaan. Het is een informele gelegenheid.’

Zijn vrouw glimlachte. ‘Maar formeel ben jij nog steeds rector. En er zit een grasvlek op je knie.’

‘Die pioen kwakkelt,’ zei hij bezorgd. ‘Misschien heb ik hem toch te diep gezet. Hij had allang knop moeten hebben.’

‘Ik dacht dat je zei dat hij tijd nodig heeft om op zijn nieuwe plek te settelen.’

‘Ja, maar geen drie jaar.’ Hij beantwoordde haar glimlach, blij met haar belangstelling omdat hij wist dat ze niet van tuinieren hield. ‘Pioenen zijn oppervlakkige creaturen, geen behoefte aan diepe gronden.’

‘Dat hebben ze dan met veel mensen gemeen.’ Ze raakte zijn schouder aan. ‘Het grijze pak, dacht ik. Ik heb een das klaargelegd.’

Gehoorzaam stond hij op. ‘En jij? Moet ik jou nog helpen? Met een sexy rits misschien?’

‘Als je niet eens ziet dat ik al ben omgekleed, had ik het net zo goed kunnen laten.’ Ze duwde hem de kamer uit. ‘Alleen met de parels. Ik krijg het slotje niet dicht.’

Hij liep voor haar uit de trap op en de badkamer binnen. In het begin had hij op haar gewacht, tot hij besepte dat ze daar een hekel aan had, zich gedwongen voelde te proberen zijn tempo bij te houden.

Terwijl hij zijn handen waste, hoorde hij haar langzame stap op de overloop.

‘Ik had die parels voor je kunnen meenemen.’

‘Ja.’ Ze ging de slaapkamer in. De schuifdeur van de kastenwand ratelde onregelmatig toen ze hem openschoof. De dag na zijn pensionering zou hij met een schroevendraaier en een bus kruipolie het huis rondgaan. Alle klemmende laden soepel laten lopen, piepende scharnieren smeren, eindelijk die fauteuil repareren, zodat ze de rugleuning weer kon verstellen.

Hij droogde zijn handen af en keek in de spiegel naar de zakken onder zijn ogen. Zijn vrouw ging dood, maar voor het zover was,

koos ze zijn pakken voor hem uit en legde zijn dassen voor hem klaar.

En wat zou hij doen voor het zover was? Hij zou de borders wieden, de graskanten afsteken en het terras ophogen. Maar eerst zou hij de paden verbreden, zodat ze er met een rolstoel gemakkelijk zou kunnen manoeuvreren. Al die dingen zou hij doen omdat zij wist dat hij ervan hield ze te doen, en het niet zou lijken alsof hij ze voor haar deed. Maar het huis... Het huis zou zo lang mogelijk blijven zoals het was. Zonder comfort, maar comfortabel omdat het was zoals zij het wensten; een huis met de grandeur van het begin van de twintigste eeuw. Ruime kamers met hoge plafonds, een hal met eiken lambrisering en een versleten marmeren vloer, glas-inlood boven de brede voordeur, een elegante trap met een koperen leuning boven de gedraaide spijlen, een grote tuin rondom. Janna was er geboren en had het geërfd toen haar ouders stierven. Ze zei dat het huis Sonnewende zou moeten heten, en alle voorstellen die hij in de loop der jaren had gedaan om het te moderniseren, wees ze af. Als ze 's avonds uitgingen, liet ze overal de lampen branden, opdat ze als ze thuiskwamen kon zeggen: 'Kijk, het glimlacht naar ons.'

Hij plensde koud water in zijn gezicht en greep opnieuw de handdoek. Zijn wangen voelden alweer rasperig aan, en besluiteloos keek hij naar de tube scheerzeep. Steeds vaker betrapte hij zich erop dat al die dagelijks terugkerende handelingen hem tegenstonden.

'Robert.'

'Ik kom.'

Hij knipte het parelsnoer dicht, klikte het palletje van het veiligheidskettinkje om. 'Dus geen rits?'

'Oude bok.'

Zijn lippen gleden over haar hals. 'Groen blaadje.'

Ze gaf hem de das en hij hing hem om zijn nek als een veroordeelde die zelf de strop mag hanteren. 'Je bent bruin geworden deze week, Janna.'

'Alleen mijn armen.' Ze pakte haar tas. 'Vanmiddag bedacht ik,

terwijl jij je uitsloofde op je pioenen, dat ik me vroeger al rond deze tijd zorgen begon te maken of ik wel gelijkmatig bruin werd. Overal, bedoel ik.'

'Is dat zo?' vroeg hij verbaasd.

'Na de kinderen stond ik nog net niet in een brug op het gras.' Ze lachte om zijn gezicht. 'Vrouwen willen geen bruin-wit gestreepte buik.'

'In een brug.' Hij strikte zijn das met het gevoel alsof hij een cadeautje had gekregen. 'Dat heb je me nooit verteld.'

'Omdat ik toen dacht dat het belangrijk was.' Ze trok de das recht. 'Laat even zien of hij goed onder je boord zit.'

'Wil je lopen of met de auto?' vroeg hij toen hij haar in haar jasje hielp.

'Nu zou ik graag lopen. Maar terug wil ik met de auto.' Ze lachte. 'Hoe lossen we dat op?'

'We nemen een taxi terug. Dan kan ik een glas wijn drinken. De feestcommissie heeft beloofd dat er deze keer iets fatsoenlijks geschonken zou worden.' Hij klopte op zijn zakken.

'Je sleutels liggen op tafel. En had je de tuindeuren op slot gedaan?' Met twee handen trok ze de voordeur open.

Hij knipte hier en daar een lamp aan, haastte zich terug de hal in, sloot de voordeur en liep het pad af, waar ze een vroege roos bewonderde, zodat het logisch leek dat hij de stroeve pal van het tuinhek terug zou schuiven.

'Heb je het hem al verteld?' Cis reikte naar haar wodka-lime en drukte tegelijkertijd haar sigaret uit in de volle asbak. 'Ik rook te veel.'

Mariëlle nam haar kritisch op. 'Je drinkt ook te veel. Dit is je derde. En bij het eten wil je wijn. Ik dacht dat je ging lijnen. Je krijgt wallen van drank, wist je dat?'

'En grove poriën en gesprongen adertjes en levercirrose.' Cis zoog genietend op een schijfje limoen. 'We gaan zo eten, *promise*. Het is

trouwens pas halfzeven. Dus je hebt het nog niet verteld?’

‘Wie zegt dat?’

‘Jij, door geen antwoord te geven op mijn vraag. Wil je het eigenlijk zelf wel?’

Mariëlle keek de kroeg rond, vol met het typische zaterdagmiddagpubliek; de vrouwen allemaal gekleed in de voorgeschreven linnen broek met kort topje, het kekke jasje nonchalant over hun stoelleuning, de mannen in poloshirt en vrijetijdsbroek. De barman ving haar blik en wees vragend naar hun glazen. Ze schudde haar hoofd.

‘Niet?’ zei Cis verbaasd. ‘Waarom ben je dan in godsnaam zwanger?’

‘Dat bedoelde ik niet. En ja, ik wil het wel.’

Ze was ermee opgehouden zichzelf wijs te maken dat ze nog geen beslissing had genomen. Die vergeten anticonceptiepillen waren een freudiaanse vergissing.

‘En als David moeilijk gaat doen?’

‘Dan is het einde David.’ Ze hield haar hand boven haar glas, omdat de barman toch een serveerster naar hun tafeltje had gestuurd. Ze wilde dit niet opnieuw met Cis bespreken. Die was alleen op sensatie uit. Genoot van liefdesperikelen, vooral als die iemand anders betroffen.

Cis keek sceptisch. ‘Ik kan me jou niet voorstellen achter een kinderwagen. En David al helemaal niet.’

Mariëlle schoof de stinkende asbak opzij. David had geen hekel aan kinderen; hij stond er volkomen onverschillig tegenover. Ooit hadden ze op een terras gezeten waar een paar peuters rond hun tafeltje dolden. Zonder zelfs het gesprek te onderbreken had hij ze met een kort gebaar verjaagd, alsof het vliegen waren. Ze had hem er later op aangesproken en hij had zijn wenkbrauwen opgetrokken. ‘Ze waren hinderlijk.’ Wat haar was opgevallen, was de instinctieve reactie van de kinderen. Ze bleven rondhollen, maar hadden hun tafeltje zorgvuldig gemeden. Scherp herinnerde ze zich haar eigen gedachte: hoe zou het zijn om daar zelf met zo’n kleintje te zitten? Het was voor het eerst dat ze zich dat had afgevraagd, en het had een onrust teweeggebracht die niet meer was

verdwenen. Eenendertig, de beroemde biologische klok begon te tikken. Nog niet nadrukkelijk, maar hij liep. Kort geleden had haar vader gekscherend gezegd dat hij binnenkort tijd kreeg om op een kleinkind te passen, waarop haar moeder fijntjes opmerkte: 'Daar is David nog niet aan toe.' Haar moeder mocht David niet, hoewel hij al zijn charme en jongensachtigheid had aangewend om daar verandering in te brengen.

'Hoever is het nu?' Cis goot het laatste slokje naar binnen en zette haar glas iets te hard neer.

Die moet ik straks naar huis rijden, dacht Mariëlle. 'Bijna twee maanden.'

Het zou een winterkind worden. Een sinterkerstcadeautje. Iets van de blijdschap kwam terug, verdreef de nerveuze onzekerheid. Ze droeg iets met zich mee, letterlijk en figuurlijk, waarover alleen zij kon beslissen. Waarover alleen zij had beslist, een van de weinige zelfstandig genomen besluiten van het laatste jaar.

Een stoel werd krachtig tegen de hare geschoven en ze keek om.

Een lange vent die zijn vroegtijdige kaalheid trachtte te maskeren door zijn scheiding vlak boven zijn oor te trekken, grijnsde sorry en legde een grote warme hand op haar schouder. Niet op haar truitje, maar op haar huid.

Opeens wilde ze weg, stond de kroeg haar tegen – de harde muziek, de stemmen die erbovenuit probeerden te komen, de rook, de warmte. Ze schudde de hand af en stond op.

'Gaan we eten?' vroeg Cis teleurgesteld. Ze pakte haar glas weer op, draaide zich half om naar de serveerster, taxeerde intussen de lange man die op weg was naar de deur. Op haar kruin schemerde de witte huid door het kortgeknipte haar, waarvan de laatste verfbeurt te rood was uitgevallen.

Ze gebruikt van alles te veel, dacht Mariëlle wrevelig. Te veel make-up, te veel nicotine, te veel alcohol, te veel mannen.

'Nee, ik ga naar huis.' Ze schoot in haar jasje.

'Jij hebt last van zwangerschapshormonen.' Cis bleef zitten, met beginnende dronkenmanskoppigheid.

'Ongetwijfeld. En hoofdpijn heb ik ook. Sorry, Cis.' Ze kuste Cis vluchtig op de wang. 'Neem een taxi.'

Er dreven windveren in de paarse hemel en boven de gracht hingen nevelsluiers. De bomen flirtten met hun spiegelbeeld in het rimpelloze water.

Mariëlle huiverde in de koele avondlucht. Naar huis, het oude fluwelen huispak aan dat David verafschuwde. Niet nadenken, niet calculeren, maar met een diepvriespizza en de zaterdagkrant op de bank. Ze haalde haar autosleutels uit haar broekzak. Even gleed haar hand over haar platte buik. Twee glazen wijn. Niets om je schuldig over te voelen.

De school zag er nog net zo uit als dertien jaar geleden, maar de esdoorns rondom het gebouw waren uitgegroeid tot enorme bomen. De dubbele deuren van de hoofdingang stonden uitnodigend open. Eva keek naar het fietsenhok. Irene volgde haar blik en lachte.

‘Daar heb ik mijn eerste joint gerookt. In de ochtendpauze, nota bene.’

‘Hoe oud was je?’

‘Veertien. Ik werd er kotsmisselijk van, want ik had niet ontbeten. En van de rest van die dag herinner ik me niets.’

Ze liepen door de vertrouwde hal, langs het conciërgehok, langs de administratie, linksaf de hoge gang in en snoven de typische schoollucht op: natte jassen, krijt en zweet. Van de lokalen waar ze langskwamen, waren de deuren dicht, en toen Eva er een probeerde, bleek hij op slot te zitten.

‘Dat is op de kleuterschool van mijn zoon al zo,’ zei Irene lachend. ‘Er wordt ongelooflijk gejat op scholen. Wat ziet alles er af-tands uit, hè?’

Door de gangramen keken ze naar de stoelen die omgekeerd op de tafels stonden, naar de dweilstrepen op het versleten linoleum. Het bord was stoffig, de wisser lag op de grond, voor een van de ramen was de luxaflex scheef naar beneden gezakt. Het enige moderne in het lokaal was het rijtje computers dat tegen de achterwand stond opgesteld.

‘Ik word er een beetje triest van,’ zei Irene. ‘Als dit een voorbeeld is van de gevolgen van de bezuinigingen op het onderwijs, kan ik me voorstellen dat er geklaagd wordt. Zou jij voor de klas willen staan?’

‘Voor geen goud.’

‘Ik ook niet.’ Irene lachte. ‘Nou ja, op een basisschool misschien. Die gezellige kneuterigheid spreekt me wel aan. Had jij een hekel aan school?’

‘Niet aan de basisschool. En ook niet aan de middelbare. Tenminste, niet in het begin. In feite was ik toen liever op school dan thuis.’

Irene knikte, maar gaf geen commentaar.

Nu vraagt ze zich af waarom ik dat zei, dacht Eva. Zoals ze zich onderweg al afvroeg waarom ik niet wat openhartiger ben, terwijl zij haar ziel binnenstebuiten heeft gekeerd. Ik weet waar ze woont, wat haar man doet, welke problemen ze heeft met haar kinderen. Op haar seksleven na weet ik alles van haar. Dat is ook de enige reden waarom iedereen hiernaartoe gaat – pure nieuwsgierigheid. We willen weten wie er dik geworden is, of vroeg oud, of ongelukkig, we willen onze maatschappelijke status met elkaar vergelijken, en we hopen allemaal dat we meer hebben bereikt dan de anderen. Maar morgen zijn we elkaar vergeten, want werkelijke interesse hebben we niet meer voor elkaar. Het was een bevrijdende gedachte.

‘Mijn ouders zijn in die tijd gescheiden, en mijn moeder had daar grote problemen mee. Nog steeds, trouwens.’

‘Ik herinner me zoiets. Maar ik weet niet precies meer...’

‘Ze hadden een slecht huwelijk, maar wat de doorslag gaf, was dat mijn vader gefraudeerd had. Mijn moeder kon het niet verdragen de vrouw te zijn van iemand die in de gevangenis zat.’ Ze lachte. ‘Dat werd ze ook niet, want nog voor hij veroordeeld werd, was ze al van hem gescheiden.’

‘Je hoeft niet...’ begon Irene. Ze legde haar hand op Eva’s arm. ‘Ik herinner het me nu, maar als jij het niet verteld had, zou ik het niet meer geweten hebben. Destijds was het een week het gesprek van de dag, daarna dacht geen hond er meer aan. Terwijl jij... Ik heb het altijd vreemd gevonden hoe jij je van ons hebt afgekeerd. Je lag goed in de klas, en niet alleen bij de jongens. Maar tegen de tijd dat we examen deden, was er maar een schimmetje van je over.’ Ze keek scherp naar Eva’s gezicht. ‘Is dat waarom je zo nerveus bent?’

Want dat ben je, ga me niet vertellen dat het niet zo is.'

Eva haalde haar schouders op. 'Er komt een hoop boven, dat is alles.'

'We gaan een borrel drinken,' zei Irene. Ze duwde Eva voor zich uit. 'Als die er is, tenminste. En anders smeren we 'm en gaan we naar de kroeg.'

Het was verrassend vol. Pratende en lachende mensen met een glas in de hand, enthousiaste kreten, een hoeraatje vanuit een hoek. De zware donkerrode gordijnen waren dichtgetrokken in een poging een intieme sfeer te creëren, er stonden schalen met waxinelichtjes, er hingen ballonnen en er speelde een band.

'Goed beschouwd blijft alles hetzelfde,' zei Irene cynisch. 'Nog altijd te grote wensen en een te klein budget.' Ze rekte haar hals. 'Cas drumt, zie je hem? Hij is niets veranderd.'

Eva knikte. Hoe vaak zou ze dat vanmiddag nog horen? Ze keek naar Cas, destijds de drummer van de schoolband. Hij zat nog even nonchalant achter zijn drumstel als vroeger, krullen op zijn voorhoofd geplakt, mouwen van zijn overhemd opgerold.

Irene wees naar de geïmproviseerde bar. 'Ik zie wijnflessen. Wacht, hier ben ik goed in.' Ze wrong zich door de dubbele rij wachtenden. 'Bart! Doe mij twee witte wijn.'

De kalende dertiger achter de bar keek op. 'Irene!' Theatraal spreidde hij zijn armen. 'Waar was je al die jaren? Ik heb op je gewacht.'

'Dan heb je te lang gewacht.' Ze liet hem de ring aan haar rechterhand zien, leunde over de bar en kustte hem op zijn transpirerende wangen. 'Hoe gaat het, Bart?'

Hij streek over zijn bollende T-shirt. 'Uitstekend.'

'Wat doe je?'

'Horeca.' Hij grijnsde. 'Ik ben gewoon aan het werk, vandaag.' Soepel tapte hij een paar biertjes en schonk twee glazen wijn in.

'Heb je de zaak van je vader overgenomen?'

Hij knikte. 'Altijd gezworen van niet, maar ik ben er toch ingestonken.'

'Je ziet er niet uit alsof je eronder lijdt.'

‘Doe ik ook niet.’ Hij nam een slok uit een glas cola. ‘Maar ik ben wel gestopt met drinken.’

‘Je meent het.’

‘Ik meen het. Het ging te hard.’ Intussen spoelde hij geroutineerd een stapel glazen, haalde een lap over de bar, droogde zijn handen aan een doek. ‘Anders ging ik mijn vader achterna, God hebbe zijn ziel.’

‘Is je vader... Nee toch?’ Ze zette de glazen weer neer.

‘Ja toch.’ Zijn grijns kwam alweer terug.

‘Bart!’ Iemand zwaaide met een glas.

‘Ik ben hier met Eva,’ zei Irene. ‘Ik spreek je straks nog.’

Hij knikte. ‘Ik zag haar al staan. Nog steeds mager. Maar met hetzelfde mooie koppie.’

‘Bart!’

Hij boog zich over de bar. ‘Ronald, ouwe rukker, hoe gaat-ie?’

Eva stond te praten met een lange man die Irene pas herkende toen hij zijn gezicht naar haar toe keerde.

‘Meneer Declèr!’ Ze gaf Eva haar glas.

Hij had maar een seconde nodig. ‘Irene.’

Ze schudde zijn hand, keek naar het vermoeide gezicht, de zware wallen onder de ogen. ‘Hoe gaat het met u?’

‘Uitstekend. En met jou?’

‘Getrouwd, drie kinderen.’ Ze hield haar hoofd schuin. ‘Ik hoop niet dat u al te grote verwachtingen van me had?’

‘Een mooiere carrière is niet denkbaar,’ zei hij hoffelijk.

Ze lachte. ‘Dat zal ik mijn hardwerkende vriendinnen vertellen.’

‘Je hebt er geen baan naast?’ Hij trok aan zijn das. ‘Ik ben ouderwets genoeg om dat te waarderen. Al begrijp ik dat het soms niet anders kan,’ zei hij met een blik in Eva’s richting.

‘En u?’

‘Dit is mijn laatste schooljaar. Eind juni ga ik met pensioen.’

‘Genieten van het goede leven.’

Er vloog iets onbenoembaars over zijn gezicht. ‘Zo zou het moeten zijn.’

‘Maar zo is het niet?’

Hij lachte hartelijk. ‘Het verheugt me dat je nog altijd even recht op je doel af gaat als vroeger.’ Zijn ogen zwierven over haar heen. ‘Ah, daar is mijn vrouw.’

Irene draaide zich om. Ze herinnerde zich de vrouw van de rector als een knappe, gedistingeerde verschijning, met het aureool van zelfvertrouwen dat oud geld met zich meebrengt. De vrouw die hen naderde, liep met stijve schuifelende passen, alsof ze werd voortbewogen door een mechaniek. Ze droeg een zijden pakje waarvan het jasje slecht zat, omdat haar schouders naar voren werden getrokken.

Irene trachtte de deernis van haar gezicht te weren.

‘Janna.’ De rector legde even zijn arm om haar heen. ‘Jij kunt je natuurlijk niet iedereen herinneren, maar Irene en Eva ken je vast nog wel.’

‘Irene herinner ik me nog.’ Ze had een charmant lachje. ‘Maar haar achternaam niet.’

‘Daalhuyzen.’ Irene lachte met haar mee.

‘Natuurlijk. En Eva is Eva Stotijn.’ Het lachje kreeg iets triomfantelijks. ‘Sommige namen blijven je bij.’

Eva’s gezicht verstrakte, toen stak ze haar hand uit. ‘Mevrouw Declèr.’

‘Heb ik iets verkeerd gezegd, kind?’ Mevrouw Declèr bleef haar hand vasthouden.

‘Nee, nee.’ Eva ontspande zich. ‘Ik verbaasde me alleen over uw geheugen.’

‘Stotijn was toch een bekende naam,’ zei mevrouw Declèr peinzend. ‘Ik weet alleen niet meer waarvan.’

Irene greep in. ‘Ik hoor van uw man dat hij eind volgende maand afscheid neemt van school.’

‘Dan kan hij zich aan zijn tuin wijden.’ Mevrouw Declèr knipogde. ‘En aan mij.’

‘Ik weet niet waar ik me het meest op verheug.’ Hij keek rond. ‘Wij moeten nog wat handen gaan schudden, Janna. Anders voelen de andere oud-leerlingen zich straks verwaarloosd.’

‘Dat kunnen we niet laten gebeuren.’ Ze knikte ten afscheid. ‘We zien jullie ongetwijfeld nog.’

‘Wat mankeert haar?’ vroeg Irene.

Ze stonden tegen de muur geleund. De zaal was propvol mensen, de band had er nog een schepje bovenop gedaan, en de gesprekken werden schreeuwend gevoerd. Eva had een tijd staan praten met Bob terwijl Irene een paar docenten afwerkte. Mevrouw Declèr zat aan een tafeltje vlak bij hen en had zichtbaar moeite met haar glimlach.

‘Ze heeft ms.’ Eva tilde een plooi van het gordijn op en zette haar glas in de vensterbank. Ze had moeten lunchen. Twee glazen wijn en ze tolde al. ‘In een heel progressieve vorm. Bob zei het.’

‘Een wandelend roddelblad, die jongen. Dus daarom ziet Declèr er zo beroerd uit.’

‘Zij, bedoel je.’

‘Ja, zij ook, natuurlijk. Maar ik vond hem zo oud geworden. En hij heeft iets moedeloos. Nu begrijp ik waarom. Verdomd sneu.’

Eva knikte. ‘Volgens Bob zit ze over een halfjaar in een rolstoel.’

Ze zwegen een poosje.

‘Ik zag Lamboo,’ zei Irene. ‘Die is dik geworden, wanstaltig gewoon. En Etta Aalberg is compleet verlept, terwijl ik haar vroeger wel iets mysterieus vond hebben. Dat diepe van een Franse chansonnière. En Horsman is al opa. Daar ben ik nog een poosje verliefd op geweest, wist je dat? Hij leek op Clint Eastwood. Trouwens, over oude liefdes gesproken, David is er ook.’

‘David?’

‘David Bomer, hij zat een klas boven ons, weet je niet meer?’

Eva dacht na. ‘Lang en donker?’

‘Dat is hem.’ Irene lachte. ‘Wij zaten pas in de tweede en ik was eigenlijk nog helemaal niet zo op jongens. Ik vond dat gefoezel achter het fietsenhok maar niks.’

‘Lydia heb ik gezien,’ zei Eva. ‘En Trudy en Martine. Maar er zijn ontzettend veel mensen, veel meer dan ik gedacht zou hebben. Van de leraren heb ik nog niemand gesproken. Ja, toch, mevrouw Landman. Die is al met pensioen. Ze draagt nog steeds zweriger zomerpurken.’

‘Ter Beek moet je overslaan.’ Irene schudde haar hoofd. ‘Wat een zuurpruim is dat geworden, zeg. Er kon geen lachje af. Hij geeft geen les meer.’

‘Wat doet hij dan?’

‘Hij coördineert dingen,’ zei Irene vaag. ‘Misschien maar beter ook. Hij kon vroeger al geen orde houden, en zoals hij nu is, zouden ze hem binnen een maand de ziekte wet in treiteren. Zeg, weet je dat Lisa heeft vastgezet voor drugssmokkel? Ze is er niet, maar ik hoorde het van Eddy. Ik zou het nooit achter haar gezocht hebben, maar ze is een wilde meid geworden, volgens hem. En Eddy...’ Ze schoot in de lach. ‘Hij zwaaide nadrukkelijk met de sleutels van een dikke BMW die hij heeft overgehouden aan een escortclub. Kun je het je voorstellen? Ik wil nog een glaasje wijn, en zullen we dan nog een rondje doen?’

‘Ga jij alvast maar.’ Eva pakte haar tas. ‘Ik heb hoofdpijn, ik denk dat ik even naar buiten ga. En ik heb zin in een sigaret.’

‘Daar gaat je hoofdpijn niet van over.’ Irene stak haar hand op naar alweer een nieuwe bekende. ‘Je ziet wit. Heb je zelf aspirine bij je?’

‘Ja. Tot zo.’

‘Ik heb een cola voor je genomen.’

Iedereen stond rond het podium. De band speelde het schoollied en er werd luidkeels meegezongen. Naast Irene stond Bart, zijn arm om haar schouders geslagen.

Eva nam het glas aan. ‘Dankjewel.’

‘Ik dacht dat je dat liever zou hebben dan nog meer wijn. Gaat het weer een beetje?’ Irene had moeite om zich verstaanbaar te maken.

‘Nee, niet echt.’ Eva gebaarde naar het podiumpje. ‘Ik ga naar huis, ik heb het wel gezien.’

‘Ik blijf nog even.’ Irene was een beetje aangeschoten. Haar haren waren deels ontsnapt aan de klem, haar ogen straalden.

‘Jullie zijn met de metro gekomen, hè?’ vroeg Bart. Hij liet Irenes schouder los. ‘Irene zei dat je je niet goed voelde. Zal ik je even naar het station brengen?’

Eva schudde haar hoofd. ‘Ik heb dit wel vaker. Een vorm van migraine. Een beetje frisse lucht lijkt me prettig, het is hier zo benauwd. En jij moet weer achter de bar.’

Irene gaf haar een zoen. ‘Laten we een keer samen lunchen. Ik bel je.’

De band gaf een daverend slotakkoord, en applaus barstte los. In de betrekkelijke stilte die daarop volgde, klonk rumoer. In de deuropening van de aula stonden twee mannen met een jonge vrouw tussen zich in die hysterisch huilde.

‘Jezus,’ zei Bart. ‘Wat is daar aan de hand?’

De vrouw deed een paar wankele stappen de zaal in. ‘Hij is dood! Ik zag dat hij dood is! Waarom doet niemand iets?’